

თინათინ თოფყაშვილი

დაგვიანებული წერილი

I

სანამ აყვავდება იასამანი

წამით რომ შეგეშვირა სახე ნიავისთვის, თვალები დაგეხუჭა და ფიქრი გაგეშვა საძოვარზე... ეგაა! — მატარებლის ვაგონებივით ჩაიქროლებდა თვალწინ ალგეთის გადატკეპნილი მინდვრები, წითურთმიანი სოფო, გზას მიჩერებული სანდრო, ამტვერებული შარაგზა... ხომ არის რაღაც, უბრალოდ ყოველთვის რომ გემახსოვრება, ჩაიბეჭდება მეხსიერებაში და მორჩა: თბილისიდან ახლადჩამოსული დედა, სანდროს შეძახილი — გოგლი-მოგლი!. წითური სოფო ტოტებგაფარჩხულ ბუჩქთან და სრულიად ბუნებრივი შეკითხვა — რატომ არ ყვავის ჩვენი იასამანი? უცნაურია, სახლის ეზოში, სადაც მხოლოდ ზაფხულში ჩადიოდნენ, იასამანი იყო დარგული: ყვავილი, რომელიც ამ დროს არ ყვავის. თუმცა, ეს არავის აღარდებდა, სანამ ერთხელ სანდრომ არ იკითხა... მაშინ წრეში ისხდნენ ალგეთის პატარები, ხელისგულები ერთმანეთისათვის მიედოთ. მთელი ზაფხული ამ თამაშს თამაშობდნენ:

- წეროები!
- მიფრინავენ!
- სად?
- შორს!
- რამდენი?
- ოთხი. . . ერთი, ორი, სამი, ოთხი. . .

მოიქნედა სოფო პატარა ხელს, ცდილობდა გიოსი გამოეჭირა. სწრაფი იყო გიო. ხელს უმაღლ გამოაცლიდა გოგოს და დატოვებდა გაწ-

ბილბუქს. *ოთხი წერი!* — წარმოიდგენდა გიო. საით მიფრინავდნენ? რატომ მიფრინავდნენ? სულელური თამაში იყო ნამდვილად და მაინც... ასე იკითხა მაშინ სანდრომ — რატომ არ ყვავის ჩვენი იასამანიო. პატარები იყვნენ ძალიან. გიომ და სანდრომ ცამეტი ზაფხული გაატარეს იმ სახლში, გაშლილ იასამანს კი ვერადა ვერ შეესწრენ... მარტო მწვანე ფოთლები და წვრილი ღეროები... სოფოს ქვიშის პასკები და სანდროს მშვილდისრები, თქვენი წვიმა და კიდევ ათას რამეს გაიხსენებდა, ნიაფისათვის წამით რომ შეეშვირა სახე... გიო ბიბლიოთეკაში ერთ-ერთ კომპიუტერთან იჯდა და ახლად მოსულ წერილებს უკირკიტებდა საიას მომლოდინე. ბიბლიოთეკის კარს მარაოსავით აფრიალებდნენ სწავლას მოწყურებული ფაატის სტუდენტები — წინ-უკან, წინ-უკან... შეიძლება ყველა შემომსვლელისათვის თვალი ვერც მოგეკრა, საიას კი აუცილებლად დაინახავდი. გრძელი შავი თმა ჰქონდა საიას. გრძელი შავი თმა... დიდი ხომ არაფერი, ვის არ ჰქონიაო, იფიქრებ, არადა იყო მაინც რაღაც განსაკუთრებული ამ გოგოში. ხომ არიან ადამიანები, ნებისმიერ კითხვაზე პასუხს რომ დაატარებენ. ერთს შეხედავ და მაშინვე ამოიცნობ იმ რაღაც მნიშვნელოვანს... ასე იყო გიოს შემთხვევაშიც, გასაოცარი მოვლენები რომ წაეწყო და შენც ფხვს ააყოლებ, არიქა არ ჩამოვრჩეო. ფიქრს მხოლოდ მერე იწყებ, უცხო ქვეყნის აეროპორტში მოხვედრილი. *იქნებ შემთხვევით?* — გაგირბენს თავში ეჭვიანი ფიქრი, *იქნებ შემთხვევით ჩავაბარე ამ უნივერსიტეტში?* — მოჰყვება მერე და ასე იქამდე, სანამ ერთ მშვენიერ დღეს, საია სწრაფი ნაბიჯით არ ჩაივლის აუდიტორიის გამოღებულ კარებთან და შენთან შეჯახებულს, ოც თაბახად დაბეჭდილი რეფერატი სულ ჰაერში აუფრიალდება. როგორც კინოფილმებშია — გოგო ბიჭს შეეჯახება და რახან გოგოც ისეთია, როგორც კინოფილმებში, ალბათ ყველაფერი მთლად შემთხვევითაც არ მომხდარაო, დაასკვნი. ესეც შენი პასუხი ყველა კითხვაზე. მერე რა სასაცილოდ ეჭირა წიგნები საიას, თითქოს თვითონ წიგნებს ეჭირათ პატრონი, გაფრენას არ აცლიდნენ... გიომ თურქული ჯერ არ იცოდა, ინგლისურად გაეცნო გოგოს. ეს ორივესთვის პირველი წელი იყო *ფაატში*. ფართე, შავი თვალები ჰქონდა საიას.

მას მერე, აგერ უკვე მთელი ზაფხულის სემესტრი გასულიყო, გიო ყოველ დღე მოდიოდა ბიბლიოთეკაში, საიას შემოსვლას ელოდებოდა. გოგო, როგორც ყოველთვის, უხერხულად თუ შეაყენებდა მანქანას უნივერსიტეტის ერთ-ერთ კამპუსთან — ესაო და გიოს მოულოდნელად წავადგე თავზეო, სირბილ-სირბილით ამოვიდოდა ბიბლიოთეკამდე და კარს ისე შემოადებდა, შეუძლებელი იყო ვერ

შეგენიშნა. მოკლედ, იმ დღეს წაიკითხა ბოლო წერილი გიომ. კუს ტბაზე დავიწყეთ ბიჭებმა ვარჯიშით — იწერებოდა სანდრო. ზღვიდან ახალი ჩამოსული, დღეში ხუთ-ხუთი საათი ცურვის შემდეგ, ახლა სახლში ვეღარ ჩერდებოდა. სხვებიც აიყოლია, დილაობით ადიოდნენ თურმე. ისე, ადრე სანდროს არასდროს უყვარდა ზედმეტი თავის შეწუხება. უცბად გაიზარდა სანდრო. ძველად გიოს გარეშე არსად წავიდოდა და არც ბიჭები დაუძახებდნენ. ყოველთვის გიოს ეძახდნენ და სანდროც გიოსთან ერთად იგულისხმებოდა. ახლა კი ძმის გარეშე ვითომც არაფერიო. წერილი გრძელი იყო და ესეც გაუხარდა გიოს — მოკლე წერილებში ხომ ფაქტიურად “რას შვების“ მეტი არაფერი წერია. ჯერ ბოლო წინადადება წაიკითხა: „უბანს გავარტყვი, მთავრია ჩვენ ეზოს ხელს არ ახლებენ!“. მერე სულ თავიდან დაიწყო. ამასობაში საიაც შემოვიდა ბიბლიოთეკაში, პირდაპირ გიოსკენ გამოემართა. გოგოს დანახვა გაუხარდა გიოს და მაინც, ერჩია ორი წუთი კიდევ ყოფილიყო მარტო, წერილი ჩაემთავრებინა. საიამ ქართული არ იცოდა, სამაგიეროდ მეილში ინგლისურ ასოებს კითხულობდა და ქართული სიტყვების უცნაურ გამოთქმას დასცინოდა ხოლმე. ისე, გიოსაც რამდენჯერ გამოუთქვამს თუნდაც სიტყვა — ა მ ა ს ო ბ ა შ ი და არც უფიქრია რომ რალაცნაირად გამოითქმოდა. გოგოში ეს სიტყვა დიდი შენობის ასოციაციას იწვევდა. ბევრს იცინოდნენ ერთად. მშვიდი სიცილი ჰქონდა საიას.

სახლების ამბავმა ძალიან დააინტერესა გიო: სანდრო იწერებოდა, რომელიღაც ფირმას უყიდა თურმე მთელი ქვედა უბანი. ჩვენ ქუჩაზეც მიანგრ-მონაგრევენ ძველ სახლებს, კორპუსები უნდა ჩადგანო. სანდრო საშინლად ბრაზობდა. გიოც გაბრაზდა თავიდან, ეს რომ წაიკითხა. მერე დაფიქრდა და — მოსახლენი მაინც მოხდებო, დაასკვნა. ადრე თუ გვიან ხომ მაინც ყველაფერი უნდა შეცვლილიყო... საინტერესოა, ახლა სადღა შეიკრიბებიან უბნის ბიჭები, თუ ვანიკოს ეზოდან იმ “მოჩვენებების” სახლებს აიღებენ? ვეღარც ვახოს აივნიდან შეძლებდნენ შიშველი ნატას და ანუშკას ყურებას! (სალამოს ასე იცოდნენ ხოლმე ბიჭებმა — ვახოსთან ადიოდნენ „საქეიფოდ“, როგორც თვითონ იძახდნენ და ცალი თვალი კი სულ ეზოს იქითა სახლის ფანჯრებისკენ გაურბოდათ: იქ დები ცხოვრობდნენ — ნატა და ანუშკა. საძინებელი ოთახი ფართე ფანჯრებით გამოდიოდა ეზოში. შუქის ჩაქრობით ეგენი თავს არ იწუხებდნენ და ფარდები კი ისეთი თხელი ჩამოეკიდათ, მხოლოდ გზააბნეულ კოლოს თუ შეაკავებდა, მეტს ვერაფერს.) სულ ცოტა ხანი იყო გასული, რაც გიო თბილისიდან წამოვიდა, შეგრძნება კი ისეთი ჰქონდა, გეგონება საუკუნე გასულიყო.

თითქოს სულ ასე იყო რომ ფაატის საერთო საცხოვრებელში იღვიძებდა დილით, თითქოს სულ ასე იყო რომ ერთ ბწო სააბაზანოში იბანდა პირს და მერე ეს ახალგაღვიძებული ფაატელი ბიჭების ზუსუნნი... ძალიან პატარა ოთახი ჰქონდა გიოს: სულ ორი ლოგინი, ერთი მაგიდა, სკამიც ერთი, თარო — ერთნახევარი. წოლოსთან შეთანხმებული იყო, რომ ერთი თარო გიოსი იქნებოდა და ნახევარიც — წოლოსი. შეთანხმებული რა, უბრალოდ შეაწყო გიომ თავისი წიგნები და რაღას ეტყოდა წოლო, გამხურებული კაცი ნამდვილად არ ეთქმოდა. საერთოდ, რა უნდოდა წოლოსთან ერთად ცხოვრებას — არ ხვრინავდა, მაგნე ჩვევებიც არ ჰქონდა — მოკლედ, *უპრობლემო!* — როგორც იტყოდა ხოლმე საია და მერე გიოს მიუბრუნდებოდა — *man, you are so-o-o lucky!* ახლა ეძინა წოლოს. სასაცილო ძილი იცოდა — მოიკუნტებოდა ერთ მუჭად — მუხლები ნიკაპთან — და ასე იწვა დილაძდე, გაუნძრევლად. შეგეცოდებოდა გაღვიძება, არადა არ ასცდებოდა მაინც. წოლოს ლოგინიდან გამოყრილ, გაჩხინკულ, იატაკის ჯოხივით გრძელ ფეხებს ახლა ნელ-ნელა აცოცდებოდა მზის სხივები — ნელინელ, თვალეზამდე და ეგაა — ან მზე გამოაღვიძებდა, ან საიას ძახილი ქვემოდან: *Gioo, George! hurry up! we're late!*

* * *

სად იყო ამდენ ხანს საია? როგორც ყოველთვის, ალბათ ისევ გონებადაფანტული მოაქროლებდა თავის წითელ, “სათამაშო” მანქანას. უკვე უახლოვდებოდა ალბათ ბიჭების საერთო საცხოვრებელს. ბევრ რამეზე ფიქრი არ სჭირდებოდა გიოს: შარვალი ყველა დასვრილი ჰქონდა, ჯინსის გარდა, წიგნებზე კი საია ზრუნავდა, როგორც ყოველთვის... ერთი კბილების გახეხვა და თმაც... თმა სჯობდა მარცხნივ გადაეპარცხნა, ასე უფრო დიდს ჰგავდა, თან წვერიც ახლად ამოსული, ოდნავ, მეჩხერად... ერთხელ საიამ ისიც კი უთხრა, თმაჩეჩილიც მიყვარხარო. სწორედ ასე უთხრა. გიო ჯერ დაიბნა — ეს სიტყვები ხომ არც ისე ადვილი სათქმელია და გაუკვირდა, ეს რა თამამი ვინმე ყოფილაო... მაშინ გიო ახალი ჩამოსული იყო სტამბულში. საიაც ახალი გაცნობილი ჰყავდა. გემით გადადიოდნენ ევროპიდან აზიაში. გოგოს *ქადიქოის* დათვალიერება უნდოდა. ამბობდნენ, სუაჭრო ცენტრებით არი სავსეო. საყიდლებზე სიარული კი საიას საყვარელი საქმიანობა იყო. ასე დაატარებდა მაღაზიიდან-მაღაზიაში ბიჭს და მოდის ახალ საოცრებებს აზიარებდა ხოლმე, არადა გიო ქართული მამაკაცების იმ ოთხმოცდაცხრამეტ პროცენტს

მიეკუთვნებოდა, რომლის აზრითაც მოდამი მხოლოდ ქალები და “ციფერები” ერკვეიან. მაშინ უყიდა გიომ სანდროს ის ყავისფერი ქუდიც. კარგი ქუდი იყო ნამდვილად, თვითონაც სიმოვნებით დაიხურავდა. ასე ედო კაიხანს თავის ოთახში, გლობუსს ჩამოფხატებული, სანამ ერთ მშვენიერ დილას საბოლოოდ თავზე არ დაიკოსა და ემრესთან არ გადავიდა მთავარ კორპუსში. ემრეს საქმე ის იყო, სტუდენტებისთვის სტუდენტქალაქის ზედმეტად დატოვების საჭიროება აეცილებინა თავიდან. ამანათების გაგზავნის საქმესაც ის აგვარებდა, მხოლოდ ფული უნდა მიგეცა, მისამართი და საქმეც გაკეთებული იყო. გიომ საბოლოოდ ვერც დაადგინა, მიიღო თუ არა სანდრომ გაგზავნილი ქუდი. არც სანდროს მოუწერია — მოეწონა თუ არა, გიოსაც აღარ უკითხავს ზედმეტად. ასეთი ყავისფერი ქუდი მამასაც ჰქონდა — ძველი, მაგრამ კარგად შენახული, ოთახში თუ დაიხურავდა სანდრო ცოტა ხნით, მერე ისევ თავის ადგილზე აბრუნებდა. საერთოდ, მამას ნივთებს ხელს არავინ კიდებდა სახლში. ცალკე ჰქონდათ მამას კარადა, კარადაში კი კოსტუმები... ზოგიერთი საერთოდ ჩაცმული. მამას საფერფლე, მამას წიგნები, მამას საათი — მამისავე მაგიდაზე იდო, მამას კაბინეტი. იქ გიო და სანდრო ბავშვობაში ჩუმად თუ შეიპარებოდნენ, ცნობისმოყვარეობის დასაკმაყოფილებლად. მამას მაგიდის უჯრა საუსე იყო ქალღმერთით, ზედ რაღაც ციფრები ეწერა. მამის საქმეებში მის მეტი ვერავინ ერკვეოდა. ისე, ერთხელ კი სცადა უკვე წამოზრდილმა გიომ, გამოერკვია მაინც, რა ციფრები ეწერა იმ ფურცლებზე. არაფერი გამოუვიდა. თამილასგან იცოდა, მამას ერთ დროს რესტორანი ჰქონდა გახსნილი და იმ რესტორანში თურმე საუკეთესო ხინკალს ახვევდნენ. ასე იძახდნენ — საუკეთესო რესტორანიაო. გიო მაშინ ისეთი პატარა იყო, სულ არ ახსოვდა არანაირი რესტორანი. გიოს არც მამა ახსოვდა, მხოლოდ ფოტოებიდან და სიზმრებიდან.

* * *

სიზმრებიდან ახლად გამორკვეულმა წოლომ თვალები მოიფშინტა. ზმორებით წამოიცივა მზისგან გახურებულ ფეხებზე ფლოსტები და სააბაზანოში გასძახა გიოს: *გიო, ათია უკვე, დააკვირე!* გიო ოთახში გამოვარდა, საათს გახედა.

— ლექცია დაიწყო! — წამოიყვინა უკმაყოფილოდ და მიხვდა, ამ ამბავს ველარაფერს უშველიდა. ლექცია რომ გააცდინა ეგ არაფერი, საია სად იყო ამდენ ხანს?! იქნებ ეძახდა და გიომ ვერ გაიგო. მაშინ

რატომ არ ამოვიდა, არ დააკაკუნა... არა კაკუნი ნამდვილად გააღვიძებდა. საერთოდ ფხიზელი ძილი იცოდა გიომ, იქნებ სულაც დაავიწყდა საიას, დღეს რომ ერთად მიდიოდნენ ლექციაზე. ენდე ახლა ქალს! არა და, საია არ იყო ასეთი. ისე, უბრალოდ არასდროს იტყოდა რამეს... გაუგებარია!

ლექტორმა — საია დღეს დილით ავარიაში მოყვა და საავადმყოფოდან დაგვირეკაო. არაფერი სერიოზული, მსუბუქი ტვინის შერყევა. საპატიო გაცდენა ჩაუწერიათ გოგოსთვის.

— საპატიო გაცდენა! — გაეცინა გიოს. ლექტორმა გაკვირვებით შეხედა. ნეტა რას იღრიჭება ეს ბიჭიო და მოღუშული გავიდა აუდიტორიიდან.

— საპატიო გაცდენა! — გაიმეორა თავისთვის გიომ. — დილით რომ ჩასძინებოდა ეს საპატიო არ იქნებოდა, ავარიაში რომ მოყვა — ეგ საპატიოა, ხომ! რას ჰქვია საპატიო? მაგას ვაჩვენებ როგორი საპატიოცაა! სულ ვუუბნებოდი, მანქანის ტარება არ იცი-მეთქი. არ იცის და მინც ატარებს, თან რა სიჩქარით ატარებს! — გაბრაზებული გიო უნივერსიტეტიდან პირდაპირ უმრანიეს საავად-მყოფოსკენ გაემართა. ისე ბრაზობდა, თვითონ უკვირდა, ასე რატო ამდღეღვა ამ ამბავმაო. არცერთი გოგოს გამო არ უღელვია არასდროს. არა, საია გამორჩეული კი იყო სხვებისგან, მაგრამ — ასე?

გიომ საავადმყოფოს მისამართი ზუსტად არ იცოდა. ქუჩა სავსე იყო ხალხით, მაგრამ ისე ჩქარა მიმოდიოდნენ ვერავის კითხავდი რამეს. იქვე შორიანხლოს, პატარა სკვერში, ბავშვები წუწობდნენ შადრევანთან. გიომ ქუჩა გადაჭრა და შადრევნის გვერდით, სკამზე ჩამოჯდა. ძალიან ცხელოდა. მზე ისე დასწოლოდა ჰაერს, როგორც აკვიატებული მელღოდა სმენას. ჯერ იფიქრა, წყალს ვიყიდო. წყლის გამყიდველები არსად ჩანდნენ, არადა ბუზებივით ირვეიან ხოლმე ზაფხულში. უცნაურია. წყლის გამყიდველები... თავიდან რომ ჩამოვიდა, გაუკვირდა — ყველა თურქი წყალს ყიდულობდა. გადასახადებიც იყო, როგორც დენზე და გაზზე... საერთოდ, ბევრი რამე აოცებდა ახალჩამოსულ გიოს. ზოგჯერ გაკვირვება გაბრაზებამიც გადასდიოდა ხოლმე. ხან კი პირიქით.

— საქართველოში გააქვთ ზღვა? — გულწრფელი უვიცობით შეეკითხა გიოს სააბითი. ძალიან გააკვირვა ამ კითხვამ. ალბათ ხუმრობსო, იფიქრა და თვალებში ჩახედა. სააბითს თვალები შავი ჰქონდა, ოღონდ უძირო ჭასავით შავი კი არა, ფურცელზე უმიზნოდ დაღვრილი საღებავით შავი. გიომ ვერანაირი ქვენა აზრი მათში ვერ ამოიკითხა.

— საქართველოში ზღვა... რა თქმა უნდა... წარმოიდგინე ლურჯი ზღვა, წყნარი. სანაპირო სუფთა, ირგვლივ მთებია მწვანე და ყველგან უფასო წყალი, ანკარა.

— უფასო? — გოცდა სააბითი.

— უფასო და გემრიელი. საქართველოში ისეთი ბუნებაა ...

— წამოენთო გიო და ეს რა პატრიოტი ვყოფილვარო — გაიფიქრა.

მაშინ ზღვისპირას ჭყუმპალობდნენ, იალოვაში. სააბითმა ცურვა არ იცოდა. წყალში ისე უსუსურად ფართხალებდა, როგორც თევზი მეთევზის სათლში. დიდი არაფერი დრო ატარა გიომ იმ იალოვაში, თუმცა ახლა მაინც კარგად ახსენდებოდა ზღვა და ყველაფერი, შეიძლება ასე რომ ცხელოდა, იმიტომ და წყლის გამყიდველებიც კვლავ არსად ჩანდნენ... *ტენის შერყევა მსუბუქი ფორმით!* — ეგ არაფერი. ერთი-ორ კვირაში კარგად იქნება. მთავარია თავი არ აქნიოს ბევრი!...

ასეა, რას წარმოიდგენ, რამ შეიძლება აგაღელვოს ზაფხულის მშვენიერ დილას: გაიღვიძებ, გაისეირნებ ქუჩებში, ჩამოჯდები შადრევანთან, ბავშვები წუწაობენ ირგვლივ... თითქოს ყველაფერი კარგადაა და ეს სასაცილო ფიქრი მაინც არ გასვენებს... — “ძლიერად თუ დაარტყა, თავი არ ეტკინებოდა?!” მეტი რა არის — აი, უაღრესად ამაღლებული ტონით რომ იტყვიან ხოლმე: “*სიყვარული*”, და მერე განმარტავენ: “ერთგულება”, “თავგანწირვა”, “მსხვერპლის გაღება”... ავარიაში მოყვება საია, გიო კი ზის შადრევანთან და უკვირს, ასე როგორ ამაღელვა ამ ამბავმაო. ესეც ასე, ამას მეტი რაღა განმარტება უნდა?

როგორც ახსოვდა გიოს, პირველად სანდროს შეუყვარდა გოგო

— რა ერქვა

— ხო, ანი... თითქმის ერთი წლის წინ, ჯერ კიდევ სკოლაში დადიოდა მაშინ. სანდრო პირველი იყო გიოს მთელ სამეგობროში, მთელ ნაცნობ ბიჭებში, ვინც გოგოს გულისთვის ფეხბურთის თამაშზე თქვა უარი, ერთ კვირა დღეს; ვინც გოგოს გულისთვის თმა შეიჭრა და საშემოდგომო ბრიჯების ნაცვლად შარვლის ტარება დაიწყო. არადა, თბილოდა ჯერ, ყოველ შემთხვევაში, არ ციოდა. თავიდან გიო ვერც ხვდებოდა რაში იყო საქმე, უბრალოდ დაინახა, სანდრო უცბად შეიცვალა და ძალიან არ მოეწონა ეს ამბავი. ერთხელაც, უკან დადევნებულმა, სანდრო ყვავილების გამყიდველთან დაინახა ქუჩაში. მაშინვე მიხვდა ყველაფერს. მერე ბევრი ეცადა გიო, რაიმენიარად გამოეტყუა ძმა. იქიდან უარა, აქედან უარა, მაინც კერაფერი ათქმევინა, იმის გარდა, რომ გოგოს ერქვა ანი.

II

ჩემი ეზო, შენი ეზო, სხვისი ეზო — ჩემი სახლი, შენი სახლი, სხვისი მანქანა...

დილაადრიან, ჯერ კიდევ სანამ მარტოობით გათამამებული ძალღი ქუჩებში დაძრწოდა და ყველაფრის ბატონ-პატრონი ეგონა თავი — პატარა, კულულა-თმიანი თუა თითის წვერებზე აიწია, კარის სახელურს მთელი ძალით ჩამოაწვა და აივანზე გავიდა. ოქტომბერი იწურებოდა. უკვე ჰაერშიც იგრძნობოდა ზამთრის მოახლოება. მუქარას ჩახვდნენ ჩიტები, სწრაფად ამოშალეს ფრთები, თითქოს ბუმერანგები ისროლესო გვერდებიდან, ერთად გადაუფრინეს წითელ სახურავებს.

— ანი! ანი! გაიღვიძე, ნახე — ჩიტები! თან რამდენი! ნახე, ნახე, ანი-ი!

ოთახის ბოლოს, ლოგინში ანი იწვა. თავი წამოწია, გაახსენდა, რომ დღეს დილით ბალეტი ჰქონდა და გაეღიმა.

პატარა თუამ ანის უჯრიდან თეთრი თაბახის ფურცელი ამოიღო, ფანქრებიც ამოყარა და ჩიტების ხატვა დაიწყო, ოთახის ფანჯრებს რომ გადაუფრინეს და კარგა ხნით მიატოვეს აქაური უფერული ეზოები — ეზოები, ფრთების გარეშე რომ ვერაფრით დააღწევდით თავს — ჯერ თოკებზე გაფენილი სარეცხის გაჩოჩება მოგიწევდათ, მერე პატივისცემით უნდა აგველოთ გვერდი ეზოში ოდესღაც ერთადერთი წყლის ონკანისთვის, გვერდით მიწყობილი ქვაბებისთვის, ჯამებისთვის, ტაშტებისთვის და რა ვიცი...

მოკლედ, ამ ყველაფერს ერთად იტალიურ ეზოებს უძახდნენ ადამიანები და თუ ამ ადამიანებს ბრმად ვენდობით, იტალიელები ნამდვილად დიდი უაპბიციო ერი ყოფილა. ციოდა, მზეც სითბოდაკარგული სხივებით ამოსულიყო უკვე — მხოლოდ ვალს იხდიდა. ეს იმას ჰგავდა, ღამით, გაყინული ფეხების გათბობას რომ ცდილობ და არაფერი გამოგდის, რადგან საბანიც ცივია... გიო აღმფოთებული წამოხტა ლოგინიდან. სიზმრიდან გამორკვეულმა, ოთახის მეორე კუთხეში თმაჩეჩილ, მძინარე სანდროს გადახედა და დაამთქნარა. სანდროს საბანი სადაცაა ძირს ჩამოვარდებოდა, მერე დედა შემოვიდოდა ოთახში და დაიწყებდა ჩხუბს — რატომ ეგდო სუფთა საბანი ძირს, რატომ ეყარა წინდები იატაკზე და ყოველდღე რატომ აგვიანდებოდათ სკოლაში... გიომ სავარძელზე დაყრილი,

ახლადგარეცხილი ტანსაცმელი გადაქექ-გადმოქექა და სანდროს ერთ-ერთ შარვალში მიძიე, ვერცხლისფერი სანთებელა ჩააცურა. სანდროს ეძინა, ესიზმრებოდა ალგეთი და ზაფხულის ცხელი დღე... სოფოს გაშლილი წითური თმა, თივის ზვინებზე გაწოლილი, მზეზე გარუჯული ბაუშეები ჯერ კიდევ მკვახე ვაშლებით ხელში და ეს გემრიელი ხრაშუნი... *ანტონოვკა* – სიამაყით რომ იტყოდა დედა. მცხუნვარე მზე, ოფლით დაცვარული სხეული და – *მოდი დაჭერობანა!* – წამოიძახებს რომელიმე, ისმის ალგეთის ჩუხჩუხი, ხეების შრიალი, გვერდზე მიყრილი ბადმინტონის ჩოგნები და ეს ძახილი შორიდან – *წეროები, სანდრო!* – გიოს ძახილი, თითქოს მინდვრის იქიდან – *მიფრინავენ სანდრო-ო! ცხრა წერო! სანდროო...*

სანდრომ თვალები გაახილა და უკმაყოფილოდ გამოხედა გიოს. – რა, მართლა ცხრაა უკვე?

– კი, ადე დროზე.

“ისევ სკოლა” გაიფიქრა სანდრომ და – ისევ სკოლაო! – წაიბურტყუნა.

ყველაზე ძნელი პირველი გაფართხალება იყო, ადგომის წინ: საბანს რომ ოდნავ გადაწვე, ფეხს გადმოყოფ ლოგინიდან, თავი ასე, დამძიმებული, მიჯაჭვულივით გრჩება ბალიშზე, ყველა მხრიდან ხის რიკულებიანი აივნის ჭრიალი ისმის, გარს რომ ახვევია სახლს, და დილის ჟრიამული თამრიკოს სამზარეულოში, შორენას დაუვიწყარი მცენარეები, ახლადგადვიძებული, სიომონაბერი ხე-ქალბატონი ოჯიში... ყველაზე საინტერესო სახლი, ყველაზე-ყველაზე საინტერესო ეზოში, მთელს ქალაქში ყველაზე საინტერესო ბინადრებით – ასე გეტყვოდათ, რომ გეკითხათ სანდროსთვის და მარტო მიშა ბრეგადის სასტუმრო ოთახში ეს რეიდები რად ღირდა! და საერთოდ, რა ადვილი იყო ამ სახლის ნებისმიერ ფანჯარაში შექრომა! მიშა მათემატიკას ასწავლიდა ბიჭებს სკოლაში. გიო და სანდრო ბრეგადის ერთ-ერთ ოთახში შეიპარებოდნენ ხოლმე, იქიდან დიდრონ, უკვე ანტიკვარიატად ქცეულ რადიოს გამოიტანდნენ და ეზოს შუაგულში, ონკანის გვერდით დადებდნენ; ბატონი მიშა საუზმეს მორჩებოდა, გარეთ გამოვიდოდა, კარს საგულდაგულოდ ჩარახავდა და მაშინლა შეამჩნევდა, ვილაცას ჩემი რადიო ეზოში გამოუტანიაო. მიშა გაცხარდებოდა, მაგრამ ამით რაღას უშველიდა საქმეს... ასე ერთობოდნენ სანდრო და გიო – კვირაში ერთხელ მაინც ხან რადიოს, ხან სკამს, ხან სხვა კიდევ რამეს გამოათრევდნენ გარეთ, ხუთი წუთით მაინც აფერხებდნენ გაკვეთილის დაწყებას... ამას უფრო ფორმალური სახე ჰქონდა თორემ, ხუთით კი არა, წუთითაც არ შედიოდა არცერთი გაკვეთილზე. გიო მეთერთმეტე